

Nis Schmidt

80-års fødselsdags-udstilling

Tekster af

Bente Hammershøy

Schwamm ^{mit} drüber
Deckel drauf
Deckel drauf

Bente Hammershøy

Intenst maleri med kant

Helhedsindtrykket af Nis Schmidts værker er knivskarphed, lethed trods det indtrængende indhold og en overvejende lys palet i forhold til en tidligere ofte mere mørk farveholdning.

Nis Schmidt runder 80 år, hvorfor Galleri Brænderigården nu udstiller en række af hans værker dels for at fejre fødselaren, der to gange tidligere har udstillet i galleriet, dels for at vise, hvor fantastisk meget maleren har at give via sin - ofte pastose - palet og pensel.

Hans værker er som nævnt lysere siden hans forrige udstilling i Brænderigården - og mere indtrængende, som om det skulle være muligt!

Nis Schmidt viser 16 såkaldte Haikubilleder i små formater: 20 x 20 cm - et kvadrat, der malerisk udtrykker den japanske digtform, der består af tre linjer med 17 stavelser. Har en "drillenis" været på spil med "kun" 16 værker?

"Krus-kors-cirkel
nøgle-nagle
hvidhed - sjælen sat fri malerisk."

Galleri Brænderigården Horsens

Kristne symboler

I de gennemgående lyse Haikubilleder indgår i værkerne som en væsentlig bestanddel flere kristne symboler: korset (Haiku VIII, Paulus), cirkelslaget, ringen, der symboliserer verdensaltet eller uendeligheden og fuldkommenheden (Haiku XIII ,Haiku XVII). Man ser den ligesidede trekant: Treenighedssymbolet (Haiku VIII) og naglen fra Jesu Korsfæstelse.

Nøgle

I de større malerier eksempelvis "Temaer" og "Nøgle med ekko" indgår nøglen, én af dem som Jesus ifølge Mattæus 16,19 gav Peter, idet han betroede ham sin kommende menighed. I "Nøgle med Ekko" ses tre nøgler. De bageste nøgler ekkoer den forreste i formen, ikke ophængningen på et søm. Men Peter kunne faktisk have flere nøgler. Hvis der vises to nøgler, symboliserer de dels syndsforladelse: døren til Himmeriget låses op og dels bandlysning (eller fordømmelse,) hvor døren låses igen! Tre af slag-sen er symboler på magt, kundskab og dømmende myndighed eller himmel, jord og helvede. Nøglen i tredobbeltgengivelse er anbragt inden for to af siderne i Treenighedstrekanten. Så her har Nis Schmidt skabt et nyt symbol for Treenigheden. Inkorporeret collageagtigt ses i baggrunden buer i romansk stil i bemalet bølgepap. En Kristusfigur i hængende, gotisk udformning anes foran den største af buerne.

Kruset

Det brugte, det rustpittede krus, der kan indeholde det livsnødvendige vand, det vi har behov for i dagligdagen, er uomgængeligt i Nis Schmidtsk forstand. Det kan være symbolet på livets vand, på nadverkruset. Kruset er Nis Schmidts adelsmærke. Det krus han har malet igen og igen, og som stadig virker lige inderligt, når man ser det i udstillingens malerier.

Alene på bordpladen - altid med en lyscirkel eller sågar en skygge - eller sammen med flere som i "Udenfor," har det appel. Nis Schmidt har i "Udenfor" et blå krus - belyst ovenfra som en outsider i venstre side af mesterværket over for opmarchingeringen af hvide, rustpittede krus oppe til højre. Det er den anderledes versus de mange, der har overtaget i kraft af, at de netop er mange! Jesus for menneskemængden i en form for Ecce Homo: Se, hvilket menneske, da den piskede og torturerede Jesus bliver vist frem og fravælges for Barabbas! Jesus er den udstødte, den mobbede. Et desværre også i vore dage skrækkeligt forekommende problem.

Kruset kan som her være malet i Nis Schmidts velkendte Madam Blå - udgave og i hvidt set både i fugleperspektiv her og i flere andre værker og nærmere på som i "Gammelt krus."

Til forskel fra tidligere malerier er der givet afkald på det komplette nadvermotiv i form af brød og krus. Nu er brødet væk, og kruset står knivskarpt alene - nogle gange hvidt i hvidt som i nys omtalte "Gammelt krus." Heller ikke de religiøse titler er i overtal.

I "Tidens spor" er det usædvanligt et gult krus, der er sat på det hvide (alter)bord op mod den mørke væg, hvor der er en meddelelse som af forenklede nodelinjer og konturerne af et skeletteret menneske à la den berømte irsk - engelske maler Francis Bacons værk: "Crucifixion" fra 1933. Også hos Nis Schmidt ser man helt ind til substansen: skelettet, der bærer hele det ydre menneske, og udførelsen er som en parafrase over Korsfæstelsen. Tiden har også sat sig sine spor i form af hvide linjer fra et for længst læst og brugt håndskrift, hvor den oprindelige tekst er slidt ned til ikke-genkendelige tegn dog med en rød accentuering af rødt: Korset!

Hvad angår Korsfæstelsen, ses en sådan i det ene maleri med titlen "Fragmenter," hvor Nis Schmidt usædvanligt gengiver Jesus uden den vanlige tornekrans. Her er han helt nøgternt fremstillet, hvor det alene er kropsomridset, der, trods udeladelsen også af korset, udgør det velkendte motiv. I venstre hjørne ses nok en Korsfæstelsesgengivelse. Indskrevet ses ord, hvor Crucifixus og pro nobis (for os) er genkendelige. Solen og dens ekko rødmer i solnedgangen i baggrunden.

- Forsiden: Udenfor, 80 x 80 cm
 Side 2: Schwamm drüber, Deckel Drauf, 80 x 80 cm
 Side 4: Haiku VIII, 20 x 20 cm
 Paulus, 20 x 20 cm
 Haiku XIII, 20 x 20 cm
 Haiku XVII, 20 x 20 cm
 Temaer, 100 x 100 cm
 Side 5: Gammelt Krus, 80 x 80 cm
 Nøgle med ekko, 100 x 100 cm
 Fragmenter 100 x 100 cm
 Tidens Spor, 80 x 80 cm
 Side 6: I Sne, 120 x 100 cm
 Side 7: Fragmenter, 80 x 80 cm
 Navigare VIII, 80 x 80 cm

CV på Nis Schmidt kan ses på galleriets hjemmeside: www.gb-h.dk
 Kataloget er udgivet i anledning af Nis Schmidts 80 års fødselsdagsudstilling i januar 2012. Se også udstilling fra februar 2012 på Vejle Kunstmuseum.

Malestil og landskaber

Nis Schmidts malestil følger immervæk stillebentraditionen: maleri af opstillede, livløse ting - også kendt som nature morte. Hvad angår landskabsmalerierne, har de faktisk også karakter af stilleben, idet træet står ubevægeligt, forblæst af livets storme i billedet som et udråbstegn mod en orangerødmende aftenhimmel ("Aften mod nat.")

Maleriet "I sne" er det rødmendes modsætning. Her er træet i forgrunden sat med roden i den sorte jord med stammen mod en isnende hvid sneflade og uden ende: Kronen mangler. Snefladen brydes af et farvet bånd, hvor de for Nis Schmidt så karakteristiske bløde bueslag - kendt fra romansk kirkebyggeri - er sat som modvægt til den mere strikte form i båndet og træets lodrette streger.

Dagligdagens motiver in situ

Nis Schmidt har motiver og inspiration for øje, når han er i sin dagligdag: ting, han har gemt fra hjemlige sysler i fordums dage som krus, vaskerenser og nøgler, der bliver til centralpunkter i malerierne ude af den oprindelige tiltænkte brug af genstandene i hverdagen, som det er fremgået. Der er så kommet et nyt element ind i form af et meget brugt, hvidt og let rustpletet grydelåg, som er malet ind i værket: "Schwamm drüber, Deckel drauf." Den ordsprogsagtige titel udsiger udtrykket om at tørre noget væk, lægge låg på. Og så er den sag ude! Titlen, udsagnet er malet ind i det farvekonstrasterende værk med hvidt, og hvor også farverne blå og rød ses. Blandt andet som kors i en specialudgave som en slags afkrydsning. Nu er man færdig med den sag!

I det andet billede med titlen "Fragmenter" er de to vaskerensere blikfanget. Genkendt som et uundværligt stykke grej i køkkenvasken i ethvert respektabelt hjem i for 60 år siden! Her er de benyttet som skarpt udførte ikoner mod en baggrund af hvidt. Den kontekst, de er sat ind i, giver dem en sakral karakter på linje med de ovenfor nævnte kristne symboler som kors, nagle, nøgle, idet de kan opfattes som symboler på Kristi to naturer: Den guddommelige og den menneskelige (inkarnationen: kødeliggørelsen.) Det understreges af den hvide (kirke)væg med buen.

Ud - og vidsyn

Landskabet har Nis Schmidt for øje fra sit hjem med udsyn over vintermarker og inspiration fra den nærliggende, romanske Viuf kirke med dens enestående Majestas, Kristus som verdenshersker, der meget usædvanligt sidder på ydersiden af koret, buet efter den oprindelige absis. Kristus så at sige bærer kirken. Med korsglorie - og ikke med tornekransen, som Nis Schmidt ofte viser i sine Kristusbilleder - to store løfte- de velsignende hænder og store nøgne fødder, sidder Han i Viuf med et skriftbånd med den kendte indskrift: Ego sum via, veritas et vita: Jeg er vejen, sandheden og livet, hvilket bibelcitat Nis Schmidt har fulgt på sin livsbane.

Bibelens ord er bl.a. inkorporeret i hans billeder via sider fra Bibelen, hvormed Nis Schmidt tillige viser, hvad vor kultur hviler på. Hvad man bevidst eller ubevidst er præget af i ens dagligdag. Det er en bagage, vi har med os endog i 2012, og her i dag foran os i Brænderigården som én motiva-kreds ud af flere. I "Paulus" er det en side fra Det Nye Testamente, fra Paulus' brev til Efeserne 1.kapitel, der er sat som det samlen- de i en farvesymfoni af de usædvanlige.

Skibet

Når så øjet glider videre fra de omtalte temaer, er der kommet et nyt element/tegn ind, som det ses i "Temaer" og "Navigare necesse est." Det ligner en helleristning af et skibsskrog, et skibsvrag, hvilket også sidste titel indicerer. Oversat betyder det: At sejle er nødvendigt. Nis Schmidt har malet ordene ind som malerisk element. Det er faktisk kun halvdelen af de latinske bevingede ord, han har med. Han har udeladt den sidste del: vivere non (est) necesse: Al leve er ikke nødvendigt!

Nis Schmidt viser os hverdagens poesi og livsgrundla- get i fremragende udformning.

Her en vekslen mellem lyse og mørke billeder, der huskes længe efter, ens øjne har sluppet dem.

Nis Schmidt
fylder
80 år
i fuldt firspring malerisk

*Galleri Brænderigården har fornøjelsen af at **indbyde til festlig fernisering** på
Nis Schmidts malerier
fredag d. 6. januar 2012 kl. 17-19.*

*Kl. 19 har Kunstforeningen arrangeret efterfernisering med spisning for alle.
Prisen herfor er 150,- inkl. drikkevarer - tilmelding til galleriet er nødvendig
på tlf. 40136886 eller info@gb-h.dk*

Kunstneren vil selv være til stede og der serveres som altid lidt mundgodt.

Vel mødt!

*Venlig hilsen
Helle og Jørgen.*

GALLERI BRÆNDERIGÅRDEN